

Działka przed zimą

Po zebraniu wszystkich plonów zrobmy porządek w ogrodzie i zadbajmy o żyzność gleby.

Pozostawienie nieuporządkowanych grządek do wiosny jest bardzo niekorzystne zarówno dla gleby, jak i dla zdrowotności uprawianych w przyszłym roku warzyw. Choroby i szkodniki roślin, które żerowały w tym sezonie na naszych plonach bez trudu przezimują na resztkach poźniwnych stając się źródłem infekcji przyszłorocznych roślin uprawnych. Dlatego w celu ograniczenia występowania patogenów roślinnych zaleca się grabienie i usuwanie liści, a także resztek pozostałych po zbiorze warzyw.

Oczyszczona z resztek roślinnych gleba jest gotowa do uprawy przedzimowej.

Uprawa przedzimowa ma za zadanie:

- przywrócić ku powierzchni wymyte w głąb profilu składniki pokarmowe,
- poprawić strukturę gleby,
- oraz ograniczyć występowanie chwastów w przyszłym roku wegetacyjnym.

Przygotowanie grządek warzywnych do zimy polega na przekopaniu na głębokość 12-15 cm wierzchniej warstwy gleby pozostawiając ją w tzw. „ostrej skibie” czyli w stanie nierozdrobnionym, nie wyrównując brył ziemi.

Dostępność składników pokarmowych

Odwrócenie warstwy gleby i częściowe jej przemieszanie zmienia skład mineralny gleby. Niektóre składniki pokarmowe wraz z deszczem są wymywane poza zasięg korzeni roślin uprawnych. Poprzez odcięcie i odwrócenie skiby „utracone” związki mineralne są przemieszczane ku powierzchni gleby stając się znów dostępne dla roślin. Ma to szczególne znaczenie dla poprawy miąższości warstwy uprawnej na glebach lekkich, w których składki mineralne są łatwo wymywane.

Stosując bardzo głębokie kopanie (ok. 20 cm) możemy pogłębić warstwę orną gleby, czyli podziemną przestrzeń dla brył korzeniowych naszych roślin. System korzeniowy będzie mógł wtedy penetrować głębsze warstwy gleby, a przez co pobierać więcej składników pokarmowych oraz wody. Dzięki temu rośliny będą lepiej odżywione i bardziej odporne na suszę.

Struktura gleby

Przedzimowa uprawa gleby sprzyja powstawaniu struktury gruzełkowej, która zapewnia właściwe napowietrzenie oraz odpowiednią wilgotność gleby.

Pozostawiając na zimę bryły ziemi w tzw. „ostrej skibie” ułatwiamy gromadzenie się w nich wody, a dzięki strukturotwórczym właściwościom mrozu poprawia się jakość gleby. Zamarzająca w kapilarach glebowych woda rozkrusza bryły, które rozpadają się na gruzełki tworząc pulchną ziemię. Jest to zjawisko bardzo ważne i potrzebne szczególnie na zlewnych i ciężkich glebach, w których wstępują niewłaściwe stosunki wodno-powietrzne.

Poprawa struktury gleb ciężkich, gliniastych jest w zasadzie jedyną skuteczną metodą zwalczania skrzypu polnego, który występuje właśnie na takich nie uprawianych stanowiskach.

Niszczanie chwastów

Napowietrzając glebę tworzymy niekorzystne warunki dla rozwoju wspomnianego skrzypu, który jest jednym z bardziej uciążliwych chwastów występujących na działkach. Głęboka uprawa przedzimowa sprzyja również zwalczaniu innych wieloletnich roślin konkurujących z uprawami.

Odwrócona na głębokości 12-15 cm gleba z jednej strony pozwala zahamować rozwój chwastów, które po ostatnim pieleniu zdążyły już zapewne wykiełkować, z drugiej zaś strony wydobywa znajdującą się w tej warstwie główną masę korzeni i rozłogów chwastów wieloletnich. W celu pozbycia się organów wegetatywnych roślinności konkurencyjnej należy pozostawić odcięte

skiby do przeschnięcia na kilka dni, po których z łatwością przy pomocy wideł amerykańskich czy motyki pozbędziemy się rozłogów perzu i kłaczy pokrzywy. Po wydobyciu z gleby chwastów raz jeszcze przekopujemy głęboko grządki.

Zagospodarowanie zielonej masy

Powyciągane z gleby korzenie, pędy, kłacza i rozłogi można, a nawet trzeba wykorzystać jako surowiec do uprawy roślin. Części podziemne perzu czy pokrzywy są bogate w składniki mineralne, zawierają szczególnie dużo azotu, dlatego jednym z najlepszych sposobów wykorzystania tych chwastów jest kompostowanie. Do tego celu można wykorzystać również zebrane części resztek poźniwnych, które nie noszą objawów chorób. Jednak zanim zieloną masę wrzucimy na kompost należy ją rozdrobnić i podsuszyć na słońcu, aby nasza przyzma kompostowa w niedługim czasie nie zazieleniła się od wschodzących chwastów.

Jeśli szykuje się ciepła jesień z bogatych w substancje pokarmowe chwastów można przygotować preparaty roślinne np. gnojówki, które poprawią kondycję roślin uprawnych lub przyspieszą „dojrzewanie” kompostu. Preparat ten przygotowujemy zalewając ok. 1 kg zielonych roślin dziesięcioma litrami deszczowej wody. Proces fermentacji trwa od 2 do 4 tygodni. Pamiętajmy jednak, że jesienne chłody nie są porą optymalną do przemian biologicznych, które muszą zajść przy fermentacji gnojówki. Gotowy preparat przestaje się pieniać i staje się klarowny.

Nawożenie organiczne

Zespół uprawek przedzimowych łączymy zwykle z nawożeniem organicznym. Najbardziej odpowiednią porą stosowania nawozów takich jak obornik, kurzak, kompost czy nawozy zielone jest jesień. W tym okresie można wykonać również wapnowanie gleby. Pamiętajmy jednak, że te zabiegi (a szczególnie wapnowanie) wykonujemy w miarę potrzeby co 3-4 lata.

Nawozy organiczne oddziałują bardzo korzystnie na glebę i rośliny.

- Zawierają komplet makro i mikroelementów, które stanowią źródło składników pokarmowych uwalnianych systematycznie, dzięki czemu nie dochodzi do strat związków odżywczych ani przenawożenia roślin.
- Substancja organiczna zawarta w nawozach sprzyja powstawaniu próchnicy glebowej poprawiając strukturę gleby, a tym samym jej stosunki wodno –powietrzne.
- Nawożenie organiczne sprzyja również rozwojowi życia mikrobiologicznego w glebie.

Wszystkie nawozy organiczne oraz wapniowe wymagają dokładnego wymieszania z glebą, dlatego zanim przystąpimy do przekopywania gleby należy zastosować wybrane nawozy.

Przefermentowany obornik i ziemię kompostową rozkładamy w ilości ok. 4-6 kg na m² powierzchni działki. Kurzak, który jest bardziej skoncentrowanym nawozem, stosujemy w ilości ok. 0,5 kg w przeliczeniu na ar. Dostępne w sklepach ogrodniczych gotowe nawozy organiczne granulowane typu guano, obornik czy pomiot ptasi dawkujemy zgodnie z instrukcją podaną na opakowaniu. Natomiast dawkę wapnia (na działkach zawsze w formie węglanowej -CaCO₃), stosujemy w zależności od odczynu gleby w ilości ok. 10-15kg w przeliczeniu na ar. Pamiętajmy jednak, aby nie wykonywać wapnowania gleby „na zapas” w przeciwnym razie dojdzie do niebezpiecznego dla roślin zachwiania odczynu gleby.

Rozłożone na powierzchni ziemi nawozy przekopujemy na głębokość ok. 8-10 cm na glebach ciężkich oraz 15-18 cm na glebach lekkich. Zróżnicowana głębokość umieszczenia nawozów organicznych w zależności od typu gleby, jest uzasadniona dostępnością tlenu niezbędnego do procesu mineralizacji substancji organicznej.

Źródło: Michowska A. E. 2011. Po sezonie, Działkowiec 10: 52-53.